

De dikke steen van het Pathmos

Arnold Fortuin

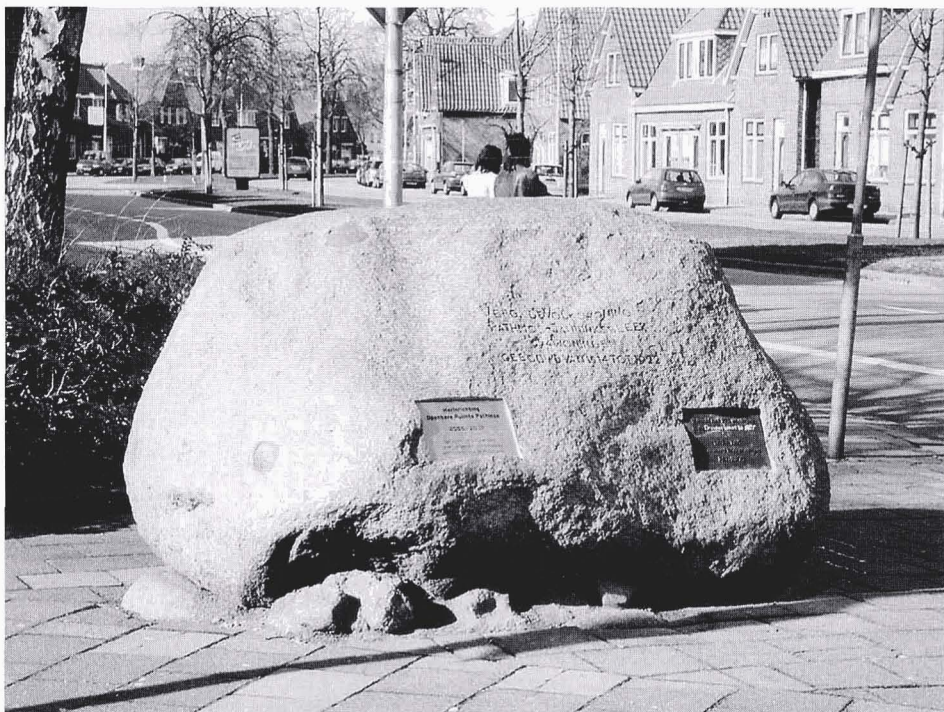

Foto: Leo Metternich

Enschede is een kei van een stad. Of liever Enschede is een keienstad. Pronkt Oldenzaal op de Markt met een afgeplatte, altaarachtige grote zwerfkei, Enschede heeft er liefst twee van tonnenformaat. Een van die granieten zwerfkeien, die eens de entree van het Rijksmuseum Twenthe markeerde, is van die opvallende plaats verdwenen en ligt nu achter het museum in de tuin bij het Los Hoes. Er kwam een efficiënte, maar zakelijke en kille opgang voor terug, die in niets de Twentse historie weerspiegelt.

De andere kei ligt, als herinnering aan de bouw van 974 woningen, op het Pathmos: op de hoek Pathmosingel-Pathmosstraat, nabij de verkeerslichten met de Haaksbergerstraat. Deze grote granieten zwerfkei, 'n dikk'n steen' werd bij het graven van een rioleringsleuf gevonden, zo'n zestig meter van de plek waar hij nu al jaren die bijzondere wijk markeert. De kei telt drie opschriften. Eén memoreert de bouw van deze woningen: 'Vereeniging de Volkswoning Pathmos-Janninksbleek 974 woningen. Gebouwd van 1914 tot 1922' staat er op. Het tweede herinnert er aan dat in 1927 de 'Drentse buurt' ontstond met 226 woningen en dat tussen 1979 en 1985 1200 woningen op het Pathmos werden gerenoveerd. De derde maakt nu al melding van de 'Herinrichting Openbare Ruimte Pathmos 2005-2007'.

Twente heeft iets met keien. Oldenzaal is Oldenzaal niet zonder de steen op de markt. Haaksbergen had een burgemeester, Eenhuis, die goede plekken wist te vinden voor zwerfkeien die bij de uitbreiding van de gemeente weer naar boven kwamen. Keien liggen er heel wat in Twente. Niet alleen op het platteland waar ze de toegang naar boerderijen markeren, maar ook in stadstuinen. Er zijn er maar weinig van het Enschedese en Oldenzaalse formaat. Ze komen aan de oppervlakte als er nieuwbouw wordt voorbereid en bouwputten worden gegraven. Het zijn de onverwoestbare, granieten herinneringen aan een verleden waarin zwerfkeien in de religie een eigen plaats werd gegeven, zoals onder de vloer van de Grote Kerk op de Markt. Recent nog kon men stenen van een toch stevig gewicht zien liggen bij de bouwputten aan de Boulevard. Wat er met die stenen gedaan wordt? Misschien weet een Enschedese kunstenaar er een goede bestemming voor.